

LOURDES PLANS I CAMPDERRÓS. HISTORIADORA I PRESIDENTA DEL CEHT

EL CENTRE D'ESTUDIS HISTÒRICS DE TERRASSA, VINT ANYS DESPRÉS

A inicis de la dècada dels vuitanta, un conjunt d'historiadors terrassencs va fer un intent de constituir-se com a grup de treball amb una clara voluntat de renovar la historiografia local. El veritable pas endavant, però, es va fer durant l'any 1986, quan es va formar la comissió gestora per crear el Centre d'Estudis Històrics de Terrassa (CEHT) i es va publicar el número 1 de la revista *Terme*, amb el suport de l'Arxiu Històric de Terrassa i del seu director Pere Puig.

Un any més tard, el 4 de juny, s'aproven els estatuts, renovats el 2005, i es constituïa la primera junta directiva del CEHT, presidida per Miquel Solé. Aquell mateix 1987 un grup d'historiadors, sota la direcció de Xavier Marcet, va publicar el llibre *Història de Terrassa*, una obra col·lectiva global i de síntesi que, en aquell moment, va ser un incentiu per a les noves generacions d'historiadors i historiadores i un punt de referència per als estudiants universitaris i de secundària que buscaven conèixer determinats aspectes de la història local. A banda de la renovació de la historiografia terrassenca, els altres objectius fundacionals del CEHT eren la preservació del patrimoni material i immaterial de la ciutat i la creació d'una plataforma per promocionar professionalment els nous llicenciats i llicenciades en història.

El CEHT va aconseguir consolidar la celebració d'un cicle de conferències anual i l'edició de la revista *Terme* des del primer moment. Avui tenim signats convenis de col·laboració per poder tirar endavant totes dues experiències i un públic que oscil·la segons els temes que tractem, però força fidel a cada una d'aquestes cites.

La participació en la desapareguda Universitat d'Estiu de Terrassa, la realització de cursos per a professors de secundària o la celebració de conferències al llarg del curs acadèmic van ser també algunes de les nostres primeres activitats. Durant la dècada dels noranta ens vam donar a conèixer com a entitat "de serveis" i s'iniciaren les primeres investigacions per encàrrec que constitueixen el nostre llegat intel·lectual. També naixia el taller didàctic *Documents que fan història*, que forma part de les activitats didàctiques difoses per la Regidoria d'Ensenyament; adreçat als alumnes de secundària de Terrassa, avui gairebé tots els cen tres d'ensenyament de la ciutat i algun de la comarca (Matadepera i Viladecavalls) ens han portat els seus alumnes per participar-hi.

El simposi internacional sobre les esglésies de Sant Pere de Terrassa, celebrat el novembre de 1991, es va convertir en l'espai de debat més important dels que s'han propiciat des del CEHT, i ho continua sent. A finals dels noranta es materialitzava un projecte que havia estat avalat per la junta directiva durant força temps: la Base de Dades del Servei d'Història Local a Terrassa, una feina considerada del tot necessària per poder conèixer el contingut dels fons històrics que es conserven a la ciutat i facilitar-ne la consulta als investigadors. També va tenir lloc la que havia de ser la nostra primera exposició, *La vida associativa a la Terrassa d'ahir*, amb un guió extret del llibre que ens havia encarregat la Fundació Torre del Palau.

Presentació del número 1 de la revista *Terme*, novembre de 1986. Procedència Miquel Cueto. Arxiu Tobella

El 1997 el CEHT va entrar a formar part de la Junta Directiva de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana. Amb la CCEPC s'ha col·laborat decididament en un dels seus congressos, les jornades *Fonts orals. La investigació a les terres de parla catalana*: en una de les taules rodones es va donar a conèixer fora de la ciutat el projecte *Memòria Terrassenca. Creació d'un arxiu de fonts orals* i, a més, l'acte públic de presentació del volum que recull les actes d'aquestes jornades es va fer a Terrassa.

L'activitat duta a terme els darrers cinc o sis anys ha estat considerable: hem augmentat els actes que adreçem als

temes-2)

nostres socis i a la ciutadania (la creació de la Jornada d'Art i les exposicions de contingut històric que cada any hem portat a la ciutat en són una prova); la publicació de llibres sorgits d'un conveni de col·laboració també s'ha incrementat respecte a la dècada anterior, i s'ha realitzat el projecte d'història oral *Memòria Terrassenca*, que ha esdevingut un punt de referència. Així, ens hem convertit en assessors del projecte de Recuperació de la Memòria Històrica que s'està duent a terme a Matadepera, ens han cridat a participar en el grup de treball que crearà un protocol d'història oral per a la Diputació de Barcelona i alguns docents de la ciutat ens han consultat com fer treballar als seus alumnes història oral. També tenim a les mans el projecte d'investigació més important d'aquests vint anys: el de la recuperació de la memòria històrica de Terrassa, que inclou una trentena d'entrevistes a lluitadors antifranquistes que es lliuraran a l'Arxiu Històric –com ja es va fer amb les del projecte *Memòria Terrassenca*–, l'exposició *Combat per la llibertat. Terrassa, 1939-1979* que s'ha pogut visitar recentment a la Sala Muncunill, i un llibre que es publicarà a finals del primer trimestre de l'any 2007.

Col·laboracions amb altres entitats

Les relacions de col·laboració amb entitats amb què hem signat convenis per a una feina concreta han esdevingut molt fructíferes: els casos de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Terrassa o de la Fundació Torre del Palau en són bons exemples, en els quals estem treballant regularment. Diferents regidories de l'Ajuntament s'han dirigit al CEHT per sol·licitar els nostres serveis professionals, i aquest ha estat el punt de partida per a una posterior participació de membres del CEHT en diverses comissions i consells municipals. Pel que fa als primers convenis de col·laboració amb la Regidoria de Cultura, el Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats i Caixa Terrassa, s'han mantingut ininterrompudament.

Amb la creació de l'Institut Ramon Muntaner s'ha obert una sèrie de possibilitats que el CEHT no vol deixar de banda: hem participat activament a les dues edicions del RECERCAT –la trobada anual dels centres d'estudis a la

capital de la cultura catalana– i es va acordar, en l'assemblea de febrer de 2006, que *Terme* formi part de les revistes catalanes amb accés obert (RACO). Pels investigadors, RACO serà un instrument de treball del tot necessari i és una oportunitat per difondre els nostres articles més enllà de les possibilitats materials que es tenien fins ara. El nos-

Membres del CEHT i del Consistori terrassenc durant l'acte inaugural de l'exposició *Combat per la llibertat. Terrassa, 1939-1979*, 21 d'octubre de 2006. Procedència Montse Saludes. Arxiu Tobella

tre espai a la pàgina www.irmu.org s'actualitza periòdicament, com també l'agenda del nostre web, www.ceht.org, si bé el lloc resta parcialment no operatiu, des de la seva creació, per manca de mitjans.

Dels que havien estat objectius fundacionals del Centre d'Estudis Històrics de Terrassa, la investigació, la preservació del patrimoni (amb la col·laboració en la Base de Dades de Terrassa i l'enregistrament d'unes seixanta entrevistes a terrassencs i terrassenques) i la difusió de l'activitat dels historiadors i de la mateixa disciplina han estat els que fins ara s'han dut a terme d'una manera més fructífera.

Però malgrat tota aquesta feina, vint anys després encara hi ha períodes o temàtiques de la història de Terrassa i del seu entorn que resten pràcticament verges. Continuem sabent poques coses del període que va del segle XIII al XVII,

1. «Editorial», *Terme*, núm. 21, Terrassa: Centre d'Estudis Històrics; Arxiu Històric Comarcal; Arxiu Municipal, novembre de 2006.

època en què la vida pagesa i manufacturera posava les bases del futur desenvolupament industrial dels segles XVIII i XIX; quant als segles XIX i XX, en coneixem prou bé la història política i l'evolució de la indústria tèxtil, però continuem orfes d'una veritable història social del període.¹ Una vintena de llibres i els articles dels 21 números de la revista constitueixen el llegat més perdurable, i també el més susceptible a la crítica o reflexió necessària. Sense haver fet cap exercici previ de valoració d'aquesta feina podem dir que els resultats són ben desiguals: des d'aportacions científicament valuoses fins a la simple descripció dels esdeveniments. O dit d'una altra manera, des de la feina del bon historiador a la del llicenciat inexpert en la tasca d'investigar o la de l'aficionat amb bona voluntat. I pel que fa a la preservació patrimonial i a la difusió, segur que hem perdut oportunitats.

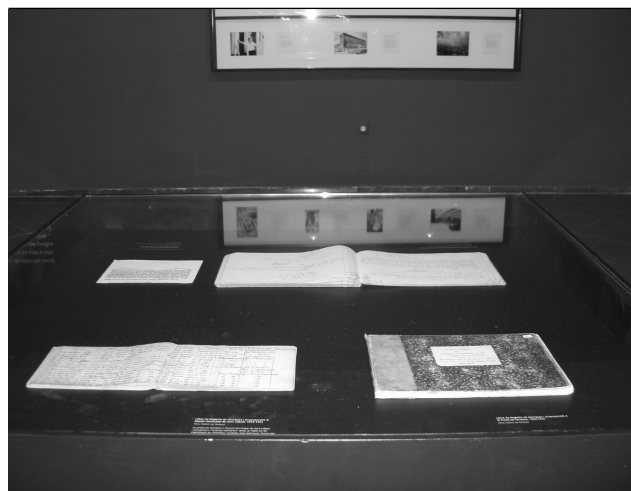
També som conscients que la investigació, els darrers anys, ha patit una davallada. Els usuaris als arxius som pocs, i els mateixos de fa temps. Com a investigadors tenim projectes pendants, el més ambiciós dels quals seria el d'elaborar una nova història de Terrassa que actualitzés la publicada l'any 1987. Hem tingut diverses converses sobre aquesta qüestió però, com a centre d'estudis, no hi hem treballat seriosament encara. És un projecte que, si volem intentar tirar-lo endavant, no serà gens fàcil, tant pel finançament que necessita com per la poca disponibilitat dels historiadors i les historiadores per dedicar-se a la recerca –per motius professionals o, justament, perquè estan buscant un lloc de treball–. Un tema que hauríem de debatre en els propers mesos podria ser com presentar aquesta nova proposta de recerca col·lectiva i qui podria estar interessat a donar-li el suport humà i econòmic necessari, per crear un projecte i un calendari de treball realista.

Els reptes de futur

Com a entitat, malgrat tots els projectes que hem consolidat, en els darrers anys hem patit una certa inestabilitat a la presidència (cap dels darrers tres presidents ha pogut estat els quatre anys que marquen els estatuts en el càrrec). D'altra banda, sembla que ens estem recuperant de la clara tendència de pèrdua de socis i sòcies dels darrers cinc anys. Actualment el CEHT en té només 130, amb una junta directiva formada per quinze persones, més la col·laboració dels membres del consell de redacció de la revista *Terme* que s'encarreguen dels diferents treballs relacionats amb l'edició. L'entesa amb l'Arxiu Històric –on tenim

la seu social– ens ha estat molt favorable i és una relació que enguany es presenta molt intensa: editarem conjuntament el número 22 de la nostra revista, celebrarem a l'arxiu la III Jornada d'Art, hi tindrem les dues exposicions previstes i hi inaugurarem el cicle de conferències.

Vitrina de l'exposició *Combat per la llibertat*. Terrassa, 1939-1979 produïda pel Centre d'Estudis Històrics de Terrassa, el 2006. Procedència Lourdes Plans.

Els reptes de futur de la junta directiva del Centre d'Estudis Històrics de Terrassa haurien de ser els d'obtenir més recursos econòmics que permetessin consolidar el lloc de treball de la secretària –som molt lluny de poder arribar a oferir una jornada laboral sencera i la junta ha d'assumir més tasques de les que li pertocarien–, donar-nos a conèixer més bé als ciutadans i ciutadanes –ja que vint anys després encara hi ha qui se sorprèn quan descobreix que existeix un centre d'estudis a Terrassa–, augmentar el nombre de socis i saber engrescar-los a participar; només així arribarem a disposar de persones suficients per renovar la junta directiva i permetre, a mig termini, el relleu generacional necessari en tota entitat. Si no ho aconseguim, el futur serà molt més incert del que ho ha estat durant aquests vint anys, encara que els que formem part de l'actual junta directiva tinguéssim la voluntat de continuar molt de temps.

No voldria acabar sense un record agraït a totes les persones que han treballat desinteressadament per al Centre d'Estudis Històrics de Terrassa, sobretot als presidents i directors de la revista *Terme*: sense ells no hauríem arribat on som. ■